

ISSN 2524-0986

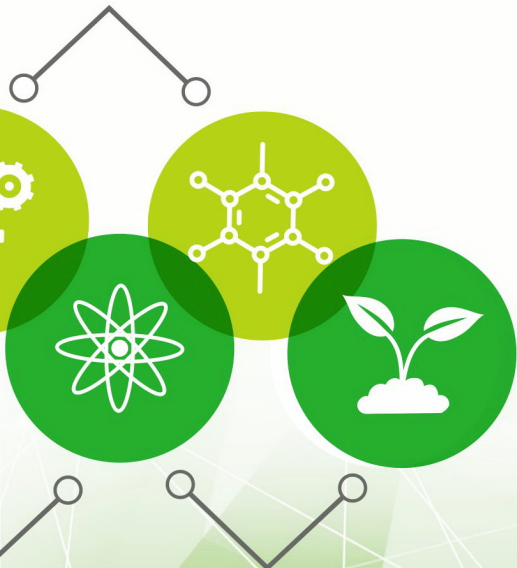
 iScience[®]

АКТУАЛЬНЫЕ НАУЧНЫЕ ИССЛЕДОВАНИЯ В СОВРЕМЕННОМ МИРЕ

ЖУРНАЛ

Выпуск 5(61)
Часть 7

Переяслав
2020

АКТУАЛЬНЫЕ НАУЧНЫЕ ИССЛЕДОВАНИЯ В СОВРЕМЕННОМ МИРЕ

**ВЫПУСК 5(61)
Часть 7**

Май 2020 г.

ЖУРНАЛ

**Выходит – 12 раз в год (ежемесячно)
Издается с июня 2015 года**

Включен в наукометрические базы:

РИНЦ http://elibrary.ru/title_about.asp?id=58411

Google Scholar

<https://scholar.google.com.ua/citations?user=JP57y1kAAAAJ&hl=uk>

Бібліометрика української науки

http://nbuviap.gov.ua/bpnu/index.php?page_sites=journals

Index Copernicus

<http://journals.indexcopernicus.com/++++,p24785301,3.html>

Переяслав

УДК 001.891(100) «20»

ББК 72.4

A43

Главный редактор:

Коцур В.П., доктор исторических наук, профессор, академик Национальной академии педагогических наук Украины

Редколлегия:

Базалук О.А.	д-р филос. наук, профессор (Украина)
Доброскок И.И.	д-р пед. наук, профессор (Украина)
Кабакбаев С.Ж.	д-р физ.-мат. наук, профессор (Казахстан)
Мусабекова Г.Т.	д-р пед. наук, профессор (Казахстан)
Смырнов И.Г.	д-р геогр. наук, профессор (Украина)
Исак О.В.	д-р социол. наук (Молдова)
Лю Бинцянь	д-р искусствоведения (КНР)
Тамулет В.Н.	д-р ист. наук (Молдова)
Брынза С.М.	д-р юрид. наук, профессор (Молдова)
Мартынюк Т.В.	д-р искусствоведения (Украина)
Тихон А.С.	д-р мед. наук, доцент (Молдова)
Горашенко А.Ю.	д-р пед. наук, доцент (Молдова)
Алиева-Кенгерли Г.Т.	д-р филол. наук, профессор (Азербайджан)
Айдосов А.А.	д-р техн. наук, профессор (Казахстан)
Лозова Т.М.	д-р техн. наук, профессор (Украина)
Сидоренко О.В.	д-р техн. наук, профессор (Украина)
Егиазарян А.К.	д-р пед. наук, профессор (Армения)
Алиев З.Г.	д-р аграрных наук, профессор, академик (Азербайджан)
Партоев К.	д-р с.-х. наук, профессор (Таджикистан)
Цибулько Л.Г.	д-р пед. наук, доцент, профессор (Украина)
Баймухамедов М.Ф.	д-р техн. наук, профессор (Казахстан)
Мусабаева М.Н.	д-р геогр. наук, профессор (Казахстан)
Хеладзе Н.Д.	канд. хим. наук (Грузия)
Таласпаева Ж.С.	канд. филол. наук, профессор (Казахстан)
Чернов Б.О.	канд. пед. наук, профессор (Украина)
Мартынюк А.К.	канд. искусствоведения (Украина)
Воловык Л.М.	канд. геогр. наук (Украина)
Ковальська К.В.	канд. ист. наук (Украина)
Амрахов В.Т.	канд. экон. наук, доцент (Азербайджан)
Мкртчян К.Г.	канд. техн. наук, доцент (Армения)
Стати В.А.	канд. юрид. наук, доцент (Молдова)
Бугаевский К.А.	канд. мед. наук, доцент (Украина)
Цибулько Г.Я.	канд. пед. наук, доцент (Украина)

Актуальные научные исследования в современном мире // Журнал - Переяслав, 2020. - Вып. 5(61), ч. 7 – 276 с.

Языки издания: українська, русский, english, polski, беларуская, казакша, o'zbek, limba română, кыргыз тили, ჯჷქრტუ

Сборник предназначен для научных работников и преподавателей высших учебных заведений. Может использоваться в учебном процессе, в том числе в процессе обучения аспирантов, подготовки магистров и бакалавров в целях углубленного рассмотрения соответствующих проблем. Все статьи сборника прошли рецензирование, сохраняют авторскую редакцию, всю ответственность за содержание несут авторы.

УДК 001.891(100) «20»

ББК 72.4

A43

Канапьянова Салтанат Жумашевна, Нугуманова Диана Сериковна (Өскемен, Қазақстан) МАТЕМАТИКА САБАҒЫНДА ОҚУШЫЛАРДЫҢ ЗЕРТТЕУШІЛІК ДАҒДЫЛАРЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУҒА БАҒЫТТАЛҒАН ТАПСЫРМАЛАР	130
Каримова Мукарам Халимовна (Құқон, Ұзбекистан), Йулдашева Эъзозхон Йулдашевна (Фарғона, Ұзбекистан) ТАЪЛИМ ЖАРАЁНИДА ЗАМОНАВИЙ ПЕДГОГИК ТЕХНОЛОГИЯЛАРВА ҚҰЛЛАНИЛИШИ	135
Кенжетаетаева Дина (Алматы, Қазақстан) БОЛАШАҚ ПЕДАГОГТЫҢ ӨЗІН-ӨЗІ ҰЙЫМДАСТЫРУ ДАЙЫНДЫҒЫ МӘСЕЛЕСІ	139
Ковальова Калерія Леонтівна, Герасименко Ельвіра Миколаївна (Харків, Україна) ДИСТАНЦІЙНА ОСВІТА: СУЧАСНА ФОРМА НАВЧАННЯ VS ТРЕНД	144
Колобаев Виктор Константинович, Синицына Татьяна Анатольевна (Санкт-Петербург, Россия) КЛИПОВОЕ МЫШЛЕНИЕ И ВОПРОСЫ ОБУЧЕНИЯ СТУДЕНТОВ ИНОСТРАННЫМ ЯЗЫКАМ	154
Кондрашова Алла Володимирівна (Київ, Україна) LEAD-IN ТЕХНІКИ ТА ЇХ ВИКОРИСТАННЯ У ВИКЛАДАННІ ESP ..	162
Космаганбетова Гульнара Кайроллаевна (Нур-Султан, Қазақстан) ШЕТ ТІЛІН ОҚЫТУДЫҢ КӘСІБИ-БАҒЫТТАЛҒАН ЖҮЙЕСІН ӨЗІРЛЕУГЕ ЖҮЙЕЛІК ТӘСІЛДІ ІСКЕ АСЫРУ	165
Қодирова Ферузaxon Усмановна (Тошкент, Ұзбекистон), Тешабоева Феруза Рахимовна (Құқон, Ұзбекистон) ОЛИЙ ТАЪЛИМ ВА МАКТАБ АМАЛИЁТИНИНГ УЙҒУНЛАШУВИДА МЕТОДИК КЛАСТЕРНИНГ АҲАМИЯТИ	170
Обиджонова Раъно Набиевна, Тўхтасинова Мунира Ибрагимовна, Ҳатамов Хусниддин Шахобиддин ўғли (Құқон, Ұзбекистон) ЎҚУВЧИЛАРДА ЎЗЛИКНИ АНГЛАШНИ ШАҚЛЛАНТИРИШНИНГ ПЕДАГОГИК ХУСУСИЯТЛАРИ	174
Петрова Юлия Андреевна, Сергеева Марина Варисовна (Йошкар-Ола, Россия) КАЧЕСТВО ПОДГОТОВКИ СПЕЦИАЛИСТА В СИСТЕМЕ СРЕДНЕГО ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ КАК ПЕДАГОГИЧЕСКАЯ ПРОБЛЕМА	177
Пивоварова Николь Игоревна (Мытищи, Россия) РАЗВИТИЕ ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКИХ УМЕНИЙ ОБУЧАЮЩИХСЯ В ПРОЦЕССЕ ПРОЕКТНО-ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПО БИОЛОГИИ	180
Сабитова Шынар Алимхановна, Төкен Маржан Берікқызы (Алматы, Қазақстан) ТІЛДІК ЕМЕС ЖОО СТУДЕНТТЕРІНІҢ КӘСІБИ ҚҰЗІРЕТТІЛІКТЕРІН ҚАЛЫПТАСТЫРУДЫҢ КЕЙБІР ЖОЛДАРЫ...	186

УДК 378.147.157

Ковальова Калерія Леонтіївна, Герасименко Ельвіра Миколаївна
Харківський національний економічний університет
імені Семена Кузнеця
(Харків, Україна)

ДИСТАНЦІЙНА ОСВІТА: СУЧАСНА ФОРМА НАВЧАННЯ VS ТРЕНД

Анотація: У статті розглянуто основні можливості організації та впровадження дистанційного навчання в освітній процес країни, дидактичні принципи та технології. Проаналізовано переваги й недоліки дистанційного навчання як однієї з форм сучасної освіти. Виділено психолого-педагогічні та методичні проблеми дистанційного навчання іноземним мовам. Приділено увагу самостійній пізнавальній діяльності та мотиваційній стороні як основам успішного дистанційного навчання.

Ключові слова: дистанційна освіта, дистанційне навчання, синхронне, асинхронне, гібридне, мотивація, самостійна робота.

Ковалёва Калерия Леонтьевна, Герасименко Эльвира Николаевна
Харьковский национальный экономический университет
имени Семёна Кузнеця
(Харьков, Украина)

ДИСТАНЦИОННОЕ ОБРАЗОВАНИЕ: СОВРЕМЕННАЯ ФОРМА ОБУЧЕНИЯ VS ТРЕНД

Аннотация: В статье рассмотрены основные возможности организации и введения дистанционного обучения в образовательный процесс страны, дидактические принципы и технологии. Проанализированы преимущества и недостатки дистанционного обучения как одной из форм современного образования. Выделены психолого-педагогические и методические проблемы дистанционного обучения иностранным языкам. Уделено внимание самостоятельной познавательной деятельности и мотивационной стороне как основам успешного дистанционного обучения.

Ключевые слова: дистанционное образование, дистанционное обучение, синхронное, асинхронное, гибридное, мотивация, самостоятельная работа.

Kovalova Kaleriia, Herasymenko Elvira
Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics
(Kharkiv, Ukraine)

DISTANCE EDUCATION: MODERN FORM OF LEARNING VS TREND

Abstract. The article provides an overview of modern methods of distance education. The history of this form of training and its prerequisites are also briefly described. The article discusses various aspects of distance learning: the advantages

and disadvantages of this form of training; pros and cons of a distance lesson, including classes in a foreign language. It presents the necessary conditions for the use of distance learning.

Keywords: *distance education, distance learning, synchronous, asynchronous, blended, motivation, independentwork.*

Постановка проблеми. Сучасний світ стає дедалі мобільнішим, освіта – дедалі більш індивідуалізованою та гнучкою, отже, питання «бути чи не бути» дистанційній освіті вже не є актуальним, бо в усьому світі подібна форма навчання стала соціальнозначущою в освітній сфері. В Україні дистанційна освіта також зайняла своє місце в педагогічному середовищі – це різноманітні мовні, підготовчі, бізнес-курси, курси підвищення кваліфікації, окремі курси у вишах, вебінари, інтернет-конференції та ін. Безумовно, дистанційне навчання займає все більшу роль у модернізації та вдосконаленні української освіти, але перехід на повне дистанційне навчання та ще й в умовах форс-мажору під час карантину поставив дуже багато питань перед світовою освітою. Це стало своєрідним викликом для всіх учасників освітнього процесу в усьому світі. Ситуація змусила всіх терміново опанувати цифрові інструменти та платформи, нові педагогічні підходи, методики та технології дистанційного навчання, цим і обумовлена **актуальність** нашого дослідження.

Об'єкт дослідження – організація дистанційної освіти у вишах як сучасної форми навчання.

Предмет – засоби, методи, прийоми впровадження дистанційної освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання дистанційної освіти досліджували вітчизняні та зарубіжні науковці: О. Андреев, В. Биков, О. Гольдін, В. Гриценко, В. Кухаренко, У. Макінтош, Н. Морзе, Є. Патаракін, Є. Полат, С. Семеріков та інші. Педагогічні основи дистанційної освіти вивчалися В. Олійником, Н. Корсунською, П. Таланчуком та іншими. Питання організації дистанційного навчання у вишах розглянуто у працях Н. Басової, Н. Жевакіної, В. Свиридюк, Б. Шуневич, Г. Яценко та ін. Дослідженнями з методики викладання іноземних мов є кандидатські дисертації В. Свиридюк, Н. Муліної, де узагальнено психолого-педагогічні та методичні проблеми дистанційного навчання іноземних мов.

Аналіз праць свідчить, що сьогодні досліджують здебільшого суто технічне забезпечення процесу дистанційного навчання, впровадження технологій дистанційного навчання в навчальний процес, окремі методичні аспекти розроблення дистанційних курсів. Незважаючи на значну кількість праць, чимало питань залишаються не вирішеними, зокрема, питання вдосконалення інформаційно-комунікаційної компетентності викладачів, технологій дистанційного навчання.

Мета дослідження: розглянути основні можливості впровадження дистанційного навчання в освітній процес країни (новітні інформаційні технології, методики), а також переваги й недоліки дистанційної освіти під час вивчення іноземної мови.

Виклад основного матеріалу. Дистанційне навчання (ДН) є порівняно новим явищем в Україні. Перші спроби дистанційного навчання були ще у 1873 році у Сполучених Штатах – це заочна школа, метою якої була освіта жінок. Друковані матеріали відправляли звичайною регулярною поштою і це, по суті,

кореспондентська освіта (corresponding learning), заснована на освітній комунікації на відстані за допомогою кореспонденції. Деякі дослідники виділяють факт першої кореспондентської дистанційної освіти з 1840 року, починаючи з дати появи першого регулярного курсу кореспондентського навчання стенографії ІсаакаПітмана в Англії [1]. Прийнято вважати, що «офіційно початок дистанційної освіти належить Ч. Тусену – викладачу французької мови Берлінського університету і Г. Лангеншейдту – члену Берлінського суспільства сучасних мов, які заснували в 1856 році в Берліні інститут іноземних мов заочної форми навчання. Проте, шістьма роками раніше в 1850 році в Росії був створений Інститут заочного навчання. Слідом за Росією і Німеччиною в другій половині XIX – початку XX ст. подібні навчальні заклади були відкриті і в інших країнах світу ...» [2, С. 123-124].

Тож ДН є продовженням кореспондентського навчання. На перших етапах існування ДН, у зв'язку з нерозробленістю його понятійного апарату, воно також розумілося як різновид заочного навчання. Досвід використання подібної форми освіти протягом останніх десятиліть показує, що ця форма навчання позбавилася статусу кореспондентського [3, С. 43] і не є «ні модернізацією, ні, тим паче, аналогом заочного навчання» [4]. Це нова, самостійна, прогресивна форма навчання, основою якої є інтерактивність – взаємодія викладача-тьютора та студента за допомогою Інтернет-технологій.

На сучасному етапі дослідники визначають дистанційну освіту (ДО) як відкриту систему навчання, що передбачає інтерактивну взаємодію між викладачем і студентом за допомогою сучасних телекомунікаційних технологій, мультимедіа та інтенсивну самостійну роботу студента з матеріалами інформаційної мережі, як ефективний засіб забезпечення неперервності освіти. Така форма навчання дає свободу вибору місця, часу та темпу навчання, а ще можливість цілодобового доступу до навчальних матеріалів, постійну підтримку й консультації викладачів, онлайн-відеолекції, віртуальні тренажери, технологічні рішення для забезпечення ефективного процесу навчання [5, 6, 7, 8].

Згідно з Положенням про дистанційне навчання Міністерства освіти і науки України (від 25.04.2013 р. № 466): «дистанційне навчання розуміється як індивідуалізований процес набуття знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини, який відбувається в основному за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників навчального процесу у спеціалізованому середовищі, яке функціонує на базі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій» [9].

Дослідники перевагами дистанційного навчання називають [6; 8; 10; 11]:

– свободу і гнучкість. Можливість навчатися одночасно в різних місцях, на різних курсах не тільки в одному, а й у декількох університетах чи навіть країнах. Можливість одержати освіту за кордоном з мінімальними фінансовими витратами при великому виборі спеціальностей, оскільки більшість вишів Європи та США ввели таку зручну форму освіти набагато раніше, ніж Україна;

– глобальність навчання: його можуть отримати люди з різних континентів, незалежно від того, в якій країні був розроблений даний курс;

– індивідуальний процес навчання. Самостійний вибір студентами темпу навчання, вибору розділів, які варто було б повторити. Створення власного графіка навчання студентами у звичній для них обстановці і в зручний час;

- навчання інкогніто (не розголошуючи свого імені) через певні обставини (вік, стан, посаду і т.п.), зареєструвавшись під іншим іменем;
 - отримання освіти людьми з обмеженими можливостями, що не в змозі відвідувати заняття офлайн;
 - постійний контакт з викладачами, необмежена кількість консультацій;
 - набуття студентами таких якостей, як самостійність, мобільність і відповідальність;
 - навчання більшої кількості людей різних вікових груп порівняно з іншими формами навчання;
 - доступність всім верствам населення. Молодь, яка не може поєднувати навчання з роботою або проживає у віддаленій від обласних центрів місцевості, військовослужбовці, домогосподарки, керівники, бізнесмени або студенти, що бажають паралельно одержати освіту;
 - комерційна вигода для університетів. Додаткова кількість студентів взагалі та на викладача, економія аудиторного та житлового фонду (гуртожитки), комунальних послуг;
 - просте формування віртуальних спільнот: викладачів, студентів тощо. Завдяки використанню сучасних інтернет-технологій, за допомогою яких стає можливим обговорення між викладачами певних проблем, вирішення спільних завдань, обмін досвідом чи інформацією тощо.
- Незважаючи на досить об'ємний перелік позитивних якостей дистанційної освіти, як і в будь-якій іншій формі навчання, в ній можна виокремити кілька недоліків, а саме[6; 8; 10; 11]:
- відсутні науково обґрунтована та чітко сформульована стратегія ДО в Україні та відповідні програми загальнодержавного та регіонального рівнів;
 - недостатній безпосередній контакт між викладачем та студентом, немає прямого очного спілкування, що є найнеобхіднішим при вивченні іноземної мови. Подання матеріалу позбавляється емоційного забарвлення, важко створити творчу атмосферу в групі тих, хто навчається;
 - необхідна наявність відповідного технічного та програмного забезпечення(можливість доступу до інформації та використання засобів дистанційного навчання, користувач повинен бути забезпеченим персональним комп'ютером та доступом в Інтернет);
 - вагомою проблемою є низька пропускну спроможність електронної мережі під час навчальних телеконференцій. Від цього, передовсім, страждають дистанційні студенти невеликих міст України, яким, власне, найбільше підходить ДО через географічну віддаленість від наукових осередків.
 - високі вимоги до постановки задачі навчання, адміністрування процесу;
 - ключовим питанням є проблема аутентифікації користувача при перевірці знань. Неможливо точно сказати, хто на іншому кінці дроту. Поки що не запропоновано оптимального технологічного рішення, більшістю дистанційних програм використовується очна екзаменаційна сесія. Одним із варіантів вирішення такої проблеми є встановлення відеокамер на боці того, хто навчається, та відповідного програмного забезпечення;
 - обов'язковою є наявність цілого ряду індивідуальних психологічних умов;
 - відсутній постійний контроль над тими, хто навчається; відчувається нестача практичної роботи;

– великі матеріальні витрати на проектування та створення системи дистанційного навчання, організацію курсів дистанційного навчання і купівлю необхідного обладнання;

– розроблення курсів дистанційного навчання є дуже трудомістким процесом, створення однієї години інтерактивного мультимедійного матеріалу займає понад сотні годин роботи професіоналів.

Результат успішного дистанційного навчання залежить від свідомої мотивації студента, цілеспрямованої інтенсивної самостійної роботи та жорсткої самодисципліни.

До тимчасових труднощів впровадження системи дистанційної освіти дослідники відносять:

– недостатньо досвідчених викладачів, що знайомі з новітніми технологіями дистанційного спілкування, відсутність досвіду дистанційного навчання, необхідний висококваліфікований персонал, фахівці предметної області;

– невелика кількість методичних матеріалів з підготовки та проведення дистанційного навчання;

– недостатній розвиток інформаційно-комунікаційної інфраструктури;

– недостатня інтерактивність матеріалів курсів дистанційного навчання. Зараз змістовою основною курсів є лекції, які об'єднують в собі текстові матеріали та прості графічні об'єкти (фотографії, малюнки тощо).

Всі ці фактори, як позитивні, так і негативні, сприяють появі багатьох різнобічних досліджень з проблеми: розробляється понятійний апарат, виокремлюються та класифікуються види, форми й методи дистанційного навчання. Так, дослідники розрізняють синхронне і асинхронне дистанційне навчання.

Синхронне – це «прямий ефір», студент контактує через засоби зв'язку безпосередньо з викладачем. Це може бути відео-, аудіозв'язок, спілкування в чаті. Така форма роботи дозволяє підтримати, тих що навчаються. Зв'язок між викладачем та учнем має бути двостороннім для забезпечення інтерактивності та діалогу. Це спричиняє розуміння, що людина долучена до спільного процесу.

Асинхронне – потребує самостійного планування або планування за допомогою викладача та дедлайнів. Ми зараз маємо справу з жорсткими і гнучкими дедлайнами. Гнучкі дедлайни кращі: коли не встигаєш – то додається час на доопрацювання. Така форма навчання може відбуватися через електронне листування, телефонні чати, соціальні мережі, блоги, сайти, платформи тощо. Асинхронне дистанційне навчання так само потрібне, як і синхронне, тому що деяким студентам необхідно більше часу на самостійне опрацювання тієї чи іншої теми, тож так забезпечується диференціація.

Найкращий результат має гібридне навчання – коли ми зустрічаємось із студентами в синхроні, наприклад, на онлайн-конференції (ZOOM, Skype, Google Meet, Cisco Webex, Microsoft Teams, Class time тощо) і водночас застосовуємо асинхронне навчання. Чому так? Надається підтримка студентам у синхроні, водночас, деякі речі найкраще робити в асинхроні. Також це можливість самостійно планувати своє навчання, виходячи з тих чи інших умов.

Дистанційне навчання не означає тільки проведення занять в режимі онлайн, тут декілька складників. Зараз багато говорять про технічну складову спілкування, та мало – про наповнення. Але це основне у дистанційній освіті.

Важливо, щоб у студентів були чіткі методичні, дидактичні та інструктивні матеріали до практичних та самостійних робіт, які необхідно виконати, рівний доступ до якісних навчальних і методичних матеріалів незалежно від місця проживання учасників процесу. Регулярний послідовний зворотний зв'язок з викладачем (фідбек) – конструктивний, раціональний, формувальний, який сприятиме розумінню навчального матеріалу, та звіт про досягнені результати. Також повинні бути створені «умови для персоналізації та індивідуалізації навчання, що передбачає можливість будувати студентам власну траєкторію навчання з урахуванням індивідуальних особливостей, особистісних якостей, освітніх потреб і мотивів, рівня власних прагнень щодо результатів навчання» [12] та ін. Але головними факторами цього процесу є, безумовно, навички самостійної навчальної роботи, пізнавальна активність, творче відношення до процесу засвоєння знань та свідомо мотивація студентів.

Вчені розуміють мотивацію як: «побуждение к деятельности, связанное с удовлетворением потребностей человека; совокупность внешних и внутренних условий, вызывающих активность субъекта и определяющих её направленность» [13, с. 237] і поділяють її на внутрішню та зовнішню. У дистанційному режимі багато видів традиційної мотивації працюють не так ефективно, як в очних заняттях. Найстійкішою мотивацією є внутрішня (когнітивна) мотивація – мотивація усвідомленої дії, яка відіграє головну роль у дистанційному навчанні.

Так, складовими внутрішньої мотивації («мотивы смыслообразующие» за А. Леонтьєвим, 1971) є базові потреби індивіда в пізнанні, саморозвитку, задоволенні від процесу пізнання і досягнення результату, ентузіазмі та захопленості навчальним процесом. Внутрішня мотивація пов'язана не із зовнішніми обставинами, а безпосередньо з самим предметом вивчення – «я хочу знати мову, що вивчається, щоб читати, висловлювати свої думки і вступати в комунікацію з носієм цієї мови» [14]. Внутрішня мотивація спонукає людину займатися справою, не тому що він отримує винагороду за виконану роботу, а тому що йому подобається цим займатися, тому що він отримує задоволення від процесу або його результату. Фактори, що діють на людину, знаходяться всередині нього – це його думки і почуття. Безумовно, для досягнення певних результатів потрібна наявність обох видів мотивації.

Під час дистанційного навчання мотивація підсилюється за рахунок новизни та нетрадиційності викладання навчального матеріалу, а також за рахунок рейтингової системи. Студенти, що навчаються на одному дистанційному курсі, постійно мають змогу бачити кількість набраних ними балів та рейтинг інших. Такі умови стимулюють до підвищення активності, але на жаль, деякі студенти не спроможні до самоорганізації в процесі досягнення мети, не здатні до оцінювання й корегування результатів, не орієнтовані на самостійний пошук інформації, її творче осмислення.

З впровадженням кредитно-модульної системи навчання та скороченням аудиторних занять передбачається, що на самостійну роботу студентів повинно виділятися не менше п'ятдесяти відсотків всього навчального навантаження. Та в умовах дистанційного навчання самостійна пізнавальна діяльність студентів знаходиться в центрі цього процесу і стає одним із основних методів навчання. Безперечно, самостійна робота студента повинна бути керована, дидактично забезпечена та контрольована. Тому роль викладача в цьому процесі поступово

трансформується з основного джерела інформації на організатора, консультанта, керівника та експерта самостійної діяльності студентів: «викладач перестає бути постачальником інформації, а стає партнером по навчальному процесу, при цьому студент перетворюється з пасивного накопичувача інформації на активного здобувача знань» [15]. Студенти мають можливість використовувати весь об'єм навчального матеріалу, самостійно опрацьовувати його, з одночасною можливістю отримувати консультації викладача і контроль результатів роботи. Усе це вимагає пошуку нових ефективних засобів навчання, які будуть виконувати інформаційну, формувальну, систематизуючу, контролюючу та мотивуючу функції. Цім вимогам відповідають новітні інформаційні технології: комп'ютерне середовище, електронні посібники, мультимедійні програмні продукти, тренінгові програми тощо. При навчанні із застосуванням інформаційних технологій відбувається практично повне включення студента у предмет, зростає мотивація та інтерес до науки, розвивається образне та логічне мислення, підвищується рівень інформаційної культури як студентів, так і викладачів.

Для організації дистанційного навчального процесу сьогодні широко використовуються системи електронного навчання, такі як: ATutor, eFront, DingTalk, SMLS, Claroline, Google Classroom, Class Dojo, Kahoot, Moodle, українські розробки – Classtime, Klasnaosinkata in. Кожна платформа має свої переваги й недоліки, яку з них обрати для продуктивної комунікації вирішує заклад освіти або безпосередньо викладач. Так, в Харківському національному економічному університеті імені Семена Кузнеця запроваджена Персональна навчальна система (ПНС), що є складовою частиною навчального процесу. Персональні навчальні системи в університеті «розробляються у вигляді електронних курсів інформаційної системи управління навчанням Moodle (LMS), що організована як сайт персональних навчальних систем XHEU ім. С. Кузнеця у комп'ютерній мережі Інтернет ...» [12].

Інформаційне середовище Moodle зручно організує та спрощує процес дистанційного навчання: забезпечує для викладача можливість розміщувати широкий перелік електронних навчальних засобів (web-сторінки, книги, посилання на файли, каталоги, аудіо та відео матеріали, тренінги, навчаючі програми) та багато різноманітних мережевих засобів у вигляді інтерактивних елементів курсу, які підтримують спілкування учасників навчального процесу з використанням засобів мережевої комунікації.

Система Moodle надає викладачу різнобічний інструментарій для методичного супроводу освітнього процесу, а саме довідково-інформаційні матеріали, забезпечення комунікації, контролю, збору, обробки та зберігання інформації про хід навчання, студентам надано можливість відслідковувати свої результати. За таких умов стає можливим спланувати гнучкий графік навчання, організувати розподіл по групам завдань та їх перевірку, скоординувати роботу студентів шляхом вибору тих чи інших стратегій навчання для кожного окремого студента. Використання саме таким чином інформаційних технологій є взаємовигідним для обох учасників навчального процесу: викладач звільняється від великої кількості рутинної роботи з перевірки, обробки та систематизації результатів тестування. З іншого боку студент має можливість зекономити свій час за рахунок використання заздалегідь підготовлених викладачем електронних матеріалів, миттєво побачити свій

результат, проаналізувати помилки та за бажання покращити оцінку, за рахунок повторного виконання завдання.

На нашу думку, одна з найважливіших проблем впровадження дистанційної освіти в країні – це низький рівень її якості, адже сьогодні, під час несподіваного, миттєвого й повсюдного переходу на дистанційну освіту далеко не всі навчальні заклади мають необхідні умови та інструменти, методи та засоби, а головне – кадри, які спроможні на високому професійному рівні готувати спеціалістів за допомогою дистанційного навчання.

Основна методична проблема навчання іноземним мовам полягає у відсутності комплексного підходу до розробки методики саме дистанційних практичних курсів: програм з методичними рекомендаціями для викладачів, силабусів, електронних підручників, посібників та робочих зошитів тощо. Викладання онлайн має готуватися планомірно, вдумливо, копітко і з ясним розумінням його цілей і завдань. Якщо ж це робиться так, як змушені робити викладачі в усьому світі зараз, то стрес від боротьби з технікою, спроби зробити онлайн-заняття не менш ефективними, ніж аудиторні, відповіді на всі питання студентів, інтенсивні пошуки кращих форм роботи з'їдають стільки сил і енергії, скільки не точить ніяке аудиторне заняття.

Дистанційне навчання не повинно стати самонавчанням, студенти повинні мати можливість якісно навчатися обраної спеціальності. При дистанційному навчанні, не в меншій мірі, ніж при традиційних формах навчання, специфіка організації навчального процесу відіграє визначальну роль. На жаль, часто дистанційне навчання пов'язують переважно з використанням різноманітних інформаційних комп'ютерних технологій на відстані, при цьому применшуючи значення інших складових, насамперед – провідну роль викладача. Про це свідчить практика, яка поширюється на різних дистанційних курсах, записавшись на які, слухач отримує посилання або диск із записом лекцій, вебінарів, практичних занять з обраної спеціалізації, та на цьому процес спілкування навчального закладу зі слухачем закінчується. Розрахунок йде лише на самостійне освоєння матеріалу, а контрольні тести в кращому випадку включені в саму надану програму.

У таких випадках не може йти мова про дистанційне навчання – швидше, про самостійне опанування знаннями, оскільки в першому випадку роль викладача, хоча й має дещо інший вираз, ніж при традиційному навчанні, але, тим не менш, повинна залишатися провідною. Тільки за участю викладача може здійснюватися як гармонійне поєднання і ефективне застосування всіх необхідних освітніх компонентів, так і об'єктивна оцінка якості педагогічних технологій в системі дистанційного навчання.

При цьому у викладача, володіючого методикою ДО або опановуючого її, повинна бути мотивація проводити заняття дистанційно, тому що це потребує дуже великих часових та інтелектуальних витрат. Специфіка дистанційної освіти передбачає максимально високу «ступінь доступності» [16] викладача: систематичну, майже щоденну, взаємодію викладача й студента, а також студентів між собою за допомогою інформаційних комп'ютерних технологій. Підготовка (добір, розробка, створення) якісних, актуальних, різноманітних та цікавих матеріалів до практичних занять та самостійної роботи; проведення занять, індивідуальних та групових консультацій; перевірка та коментар самостійної роботи; підготовка, проведення та оцінювання контрольних заходів

та багато інш., – все це потребує колосальних трудо- та енерговитрат педагогів та повинно бути морально й матеріально компенсовано. У системі дистанційної освіти не лише студент, але й викладач повинен мати дуже високий рівень мотивації, бажання самовдосконалюватися, навчатися та опановувати нові методику, методи та прийоми дистанційного навчання. Це особливо актуально, звертаючи увагу «на нову роль викладача-тьютора, на якого тепер покладається координація, корегування процесу навчання, надання консультацій, керівництво навчальними проектами тощо» [17].

На нашу думку, онлайн повинен поєднуватися з очними семінарами або індивідуальними консультаціями, чого зараз усім нам бракує. Навчання повинно бути змішаним, принаймні у груповому вивченні іноземних мов, а дистанційне навчання включати як додаткову роботу, яка допомагає краще заглибитись в предмет або тему. Адже «живе» людське спілкування вскрай необхідне, щоб відчувати рівень розуміння і концентрації студентів. Зараз особистісно-орієнтований підхід став ще більш актуальним, необхідна «жива атмосфера» обміну думками та ідеями, тому що це мотивує студента на подальші досягнення. Тож навіть найкраще дистанційне навчання не замінить особисте спілкування в процесі отримання освіти.

Висновки. Отже, дистанційна освіта – це окрема форма навчання, продукт еволюційного розвитку, що була заснована на ранніх спробах викладати та вчитися по листуванню. На сучасному етапі ДО залишається формою освіти, як специфічної моделі очної або очно-заочної форми освіти, заснованої на застосуванні телекомунікаційних технологій. ДО в Україні наразі перебуває на етапі впровадження, але за умови використання світового досвіду, поєднання інноваційних технологій дистанційної освіти з кращими технологіями та методами класичних форм навчання в перспективі може набути стрімкого розвитку. Дистанційне навчання дає можливість урізноманітнити навчальний процес, що також підвищує інтерес до дисципліни та мотивує, але не замінить звичайної, хоча й має деякі переваги. Онлайн може бути ефективним та результативним, що не викликає заперечень, але при дотриманні всіх перерахованих вище умов, при хорошій мотивації студентів, лише якщо буде посиленням для всіх учасників освітнього процесу.

У будь-якому випадку людина, яка планує навчання, повинна мати вибір, як його здійснити: очно, заочно, екстернат, дистанційно, змішано. Адже це, перш за все, залежить від психологічних якостей особистості, її соціального статусу, матеріальних можливостей. Завдання навчальних закладів полягає у тому, щоб забезпечити якість будь-якої форми навчання, адже сьогодні вимагає бути конкурентоспроможними на ринку освітніх послуг. Проте для цього потрібна велика підготовка: організаційна, методична, технічна, матеріальна й, навіть, психологічна. Використання інноваційних педагогічних технологій, в тому числі й дистанційної, потребує підтримки державними програмами, цільовим фінансуванням, спеціалізованими інформаційними, науковими ресурсами, солідною матеріально-технічною базою.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ:

1. Börje Holmberg. Эволюция характера и практики дистанционного образования. OpenLearning, июнь 1995 г., С. 47-53. URL: <http://www.c3l.uni-oldenburg.de/cde/found/holmbg95.htm>

2. Самойленко О. М. Моделі дистанційної освіти та основні етапи їх розвитку. Вісник післядипломної освіти. 2011. Вип. 5. С. 122-130. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vpo_2011_5_18.
3. Daniel J. S. Mega-universities and Knowledge Media: Technology Strategies for Higher Education, Kogan Page, London. 1996. 213 p. URL: http://www.col.org/SiteCollectionDocuments/Daniel_John_Pubs.pdf.
4. Полат Е. С. Бухаркина М. Ю., Моисеева А. Е. и др. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования: учеб. Пособие для студ. высш. учеб. Заведений. Под ред. Е. С. Полат. М., 2009. 272 с.
5. Кузьмінський А. І. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. (Вища освіта XXI століття). 2 - ге вид., стер. К., 2011. 486 с.
6. Овод Ю. В. Підготовка майбутніх соціальних педагогів до професійної діяльності засобами дистанційного навчання: дисертація канд. пед. наук: 13.00.04: Хмельниц. нац. ун-т. Хмельницький, 2012. 200 с.
7. Пехота О. М., Кіктенко А. З., Любарська О. М. та ін. Освітні технології: Навч.-метод. посіб. За заг. ред. О. М. Пехоти. К.: А. С. К., 2001. 256 с.
8. Стефаненко П. В. Теоретичні і методичні засади дистанційного навчання у вищій школі: дис... доктора пед. наук: 13.00.04. Інститут педагогіки і психології професійної освіти АПН України. Київ, 2002. 492 с.
9. Закон МОН від 25.04.2013 № 466 «Про затвердження Положення про дистанційне навчання». URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13>.
10. Веремчук А. Проблеми і перспективи дистанційного навчання у ВНЗ / Проблеми підготовки сучасного вчителя: збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини. Умань. № 7, 2013. С. 319-325.
11. Трайнев В. А., Гуркин В. Ф., Трайнев О. В. Дистанционное обучение и его развитие. Обобщение методологии и практики использования. М., 2008.
12. Положення про персональні навчальні системи в Харківському національному економічному університеті імені Семена Кузнеця. Харків, 2017.
13. Азимов Э. Л., Щукин А. И. Словарь методических терминов: теория и практика преподавания языков. СПб., 1999. 471 с.
14. Гордеева Т. О. Мотивация учебной деятельности школьников и студентов: структура, механизмы, условия развития: авторефердисс.... доктора психол. наук: 19.00.07. М., 2013. 35 с. URL: <https://www.dissertac.com/content/motivatsiya-uchebnoi-deyatelnosti-shkolnikov-i-studentov-struktura-mekhanizmy-usloviya-razvi/read>.
15. Яценко Г. Ю. Комунікативність в системі дистанційного навчання: фактори інтенсифікації: дис.... канд. філос. наук: 09.00.10. К., 2009. 211 с.
16. Киян И. В. Оценка качества педагогических технологий в системе дистанционного обучения. Успехи современного естествознания. 2012. № 2. С. 76-84. URL: <http://www.natural-sciences.ru/ru/article/view?id=29654>.
17. Блощинський І. Г. Сутність та зміст поняття «дистанційне навчання» в зарубіжній та вітчизняній науковій літературі. Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. 2015. Вип. 3. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadps_2015_3_4.

АКТУАЛЬНЫЕ НАУЧНЫЕ ИССЛЕДОВАНИЯ В СОВРЕМЕННОМ МИРЕ

Май 2020 г.

ВЫПУСК 5(61)

Часть 7

Ответственность за новизну и достоверность результатов научного исследования несут авторы

Ответственный за выпуск: Водяной О.
Дизайн и верстка: Вовкодав А.

Учредитель: ОО "Институт социальной трансформации"
свидетельство о государственной регистрации №1453789 от 17.02.2016 г.

Подписано к печати 04.06.2020.
Формат 60x84 1/16.
Тираж 300 шт. Заказ №042
Изготовитель: ФЛП "Кравченко Я.О."
свидетельство о государственной регистрации В01 №560015
Адрес: 03039, Украина, Киев, просп. В. Лобановского, 119
тел. +38 (044) 561-95-31

Адрес ред. коллегии:
08400, Украина, Киевская обл., г. Переяслав,
ул. Богдана Хмельницкого, 18
тел.: +38 (063) 5881858
сайт: <http://iscience.in.ua>
e-mail: iscience.in.ua@gmail.com